

1 Waterbewustzijn: klimaatadaptief handelen en zelfredzaamheid

Om het waterbewustzijn in Nederland te vergroten wordt gewerkt aan een brede strategie om het waterbewustzijn in Nederland te vergroten op het gebied van wateroverlast, waterveiligheid, droogte, drinkwaterbesparing en waterkwaliteit. Voor deze thema's wordt een aanpak ontwikkeld waarbij gedragsverandering centraal staat. Waar mogelijk wordt aangehaakt bij bestaande campagnes. Verder:

- **Instrumenten** voor communicatie zijn gereed (toolbox), zowel generiek als specifiek voor gebruikers uiterwaarden. De actieve communicatie om doelgroepen te bereiken is een verantwoordelijkheid breed belegd bij gemeenten, waterschappen en provincie.
- Het Programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL) heeft in maart de resultaten van een **0-meting** bekend gemaakt van het inwonersonderzoek is uitgevoerd. Met deze 0-meting is inzichtelijk gemaakt waar de behoeften bij de inwoners liggen op het gebied van communicatie over waterveiligheid en hoe het gesteld is met de zelfredzaamheid en het waterbewustzijn van inwoners van Limburg. Ervaringen worden gedeeld met OnsWater. Landelijk wordt dit jaar voor de derde keer **Waterpeil** uitgevoerd: een onderzoek naar het waterbewustzijn in Nederland.
- Voor het **waterlabel** wordt onderzoek uitgevoerd naar bestaande (internationale) ervaringen.

2 Preventie: beperken van de kans op wateroverlast en overstroming

Dit jaar zijn enkele praktijkcasussen uitgevoerd om ervaring op te doen met de meer risico-gerichte benadering voor de **normering wateroverlast**. Dit en volgend jaar wordt de methodiek voor een risico-gerichte bandering verder uitgewerkt. Dit loopt volgens planning. In het **NPLG** wordt waterkwantiteit beleidsmatig meegenomen; in de Handreiking voor de gebiedsprogramma's staat "Beleid, inrichting en beheer aangepast aan het veranderende klimaat. Schade en ontwrichting door weersextremen zoveel mogelijk beperken (2050)" opgenomen als een van de te realiseren doelen in de PPLG's. Verder:

- Er loopt onderzoek naar de **sponswerking** van landschappen om het verbeteren van de sponswerking buiten de stad concreet te maken en als maatregel te kunnen meenemen in de risico-dialogen.
- Er zijn stappen gezet om de hoogwaterverwachtingen van de Maas te verbeteren. Ook is de internationale uitwisseling van data en informatie in het kader van de hoogwatervoorspelling verbeterd. Verdere stappen worden in de komende periode genomen.
- Een protocol voor het afstemmen van beheer en onderhoud in het zomerseizoen is opgesteld. Afstemming conform dit protocol zal de komende periode worden opgepakt.
- In het hoofdwatersysteem wordt de aanpak van **dijkversterking en rivierverruiming** actief voortgezet. Zo is bij Maastricht de MIRT-verkenning Zuidelijk Maasdal gestart en is een voorkeursbeslissing genomen voor het project Baarlo – Hout-Blerick.
- **Juridisch instrumentarium voor kleine wateren**: vanuit WRL heeft een verkenning plaatsgevonden met 21 Limburgse gemeenten naar de urgentie van een mogelijke tijdelijke voorzorgmaatregel om ongewenste en onomkeerbare ruimtelijke ontwikkelingen te voorkomen. De aanbevelingen hieruit zijn door de Regionale Actietafel overgenomen. De komende periode dit gevolg binnen de partnerorganisaties van WRL. Voor de lange termijn zal dit overgaan in een handelingsperspectief incl. kaart, met mogelijke juridische verankering in oa. de Provinciale Omgevingsvisie.

3 Gevolgbeperking: kwetsbaarheden bovenregionaal in beeld

Het ontwikkelen van de aanpak voor **bovenregionale stresstesten** verloopt volgens planning. Er worden door verschillende organisaties voorbereidingen getroffen voor het uitvoeren van bovenregionale stresstesten. Een quickscan naar ervaringen met bovenregionale stresstesten is gereed en dit jaar wordt gewerkt aan de handreiking. Ook wordt de **Community of Practice** ingericht. In 2024 wordt onder coördinatie van de provincies gestart met de uitvoering van de bovenregionale stresstesten. Verder:

- Onderzoek naar **normering gevolgbeperking** tegen schade of uitval voor belangrijke functies (zoals vitaal en kwetsbaar) in een gebied is gestart.

Beleidsstafel wateroverlast en hoogwater. Overzicht aanbevelingen: voortgang

versie september 2023

4 Crisisbeheersing: klaar voor de crisis

- Rijkswaterstaat en waterschap Limburg hebben diverse verbeteringen van de real-time monitoring in kaart gebracht en geconcretiseerd. Uitvoering ervan is voorzien in 2024.
- Er wordt in Limburg gewerkt aan Early Warning System waar een vroegtijdige professionele inschatting gemaakt kan worden op basis waarvan belanghebbenden worden geïnformeerd/gewaarschuwd, schadebeperkende maatregelen kunnen worden getroffen en/of adviezen kunnen worden gegeven aan de interne organisatie en/of crisispartners.
- Vanuit SMWO is er een gecoördineerde aanpak van veiligheidsregio en waterbeheerders voor regionale crisisplannen voor wateroverlast, inclusief aansluiting op de uitvoering en uitkomsten van de bovenregionale stresstesten.

5 Herstel: snel en klimaatrobuust herstellen

Er is een interdepartementale verkenning gestart naar de **verzekerbaarheid van klimaatrisico's** in samenwerking met het Verbond

- De geleerde lessen van het herstel na hoogwater in 2021 worden door RWS opgehaald. Onderzocht wordt hoe de opgave van **klimaatrobust herstel** in de toekomst standaard kan plaatsvinden. Het 1 op 1 vervangen van objecten is tot op heden de gangbare werkwijze.
- Er zijn gesprekken met het Verbond van Verzekeraars over **risicobewustzijn** en informeren van burgers, over de **dekking** van waterschade als gevolg van niet-primaire keringen.

6 Governance

Binnen de context van het DPRA wordt gewerkt aan monitoring (regionaal en landelijk niveau) van de voortgang klimaatadaptatie.

7 Internationaal: verder kijken dan de grens

De internationale samenwerking heeft vorm gekregen door het opstellen van een programmaplan **intensiveren grensoverschrijdende samenwerking** (IGOS) Dit betreft een **samenwerking** tussen IenW en 6 waterschappen en provincies die partij zijn in regionale grensoverschrijdende watersystemen. Voortuitgang is geboekt in bilaterale grensoverschrijdende contacten in verschillende regio's. Ook is een **internationaal wetenschappelijk samenwerkingsprogramma wateroverlast en droogte in regionale wateren** (JCAR-ATRACE) opgericht. Hierin werkt een internationale expertpoule de komende 5 jaar toegepast en vooral vraaggestuurd door regionale overheden aan het vergroten en borgen van de kennisbasis. Verder:

- Uitdaging in de internationale samenwerking zijn de verschillen in governance, bestuurlijke en ambtelijke drukte, gebrek aan capaciteit, middelen en prioriteit bij de regionale samenwerkingspartners over de grens (belangen bovenstrooms en andere belangrijke thema's krijgen voorrang)
- Er is een waterevent tussen Wallonië en Nederland georganiseerd en een Koninklijke Lunch rond het thema watermanagement. Het Waterschap Brabantse Delta heeft een werkconferentie met Vlaanderen georganiseerd en in het najaar staat de Benelux waterdag in het teken van grensoverschrijdende samenwerking in regionale watersystemen.
- In de afgelopen periode is vanuit WRL de internationale samenwerking verder vorm gegeven. Zo is er aansluiting bij enkele (interreg)projecten waaronder Interreg EMR-EMFloodresilience en Interreg EMR - Marhetak. Met inmiddels zo'n 30 verschillende internationale contacten wordt afgestemd en/of al samengewerkt; van Province de Liege, Zweckverband Aachen, Wasserverband Eiffel-Rur en de Vlaamse overheid SPW tot verschillende universiteiten zoals de University Kiel.

8 Pas nieuwe concepten toe

Het WRL is gestart om Limburg weerbaar te maken tegen extreme weersomstandigheden. De kwartiermakersfase is afgerond en het opbouwplan is op 5 april 2023 vastgesteld door de Regionale Actietafel. Dit opbouwplan bepaalt de koers voor de doorlooptijd van 15 jaar. In dit programma kunnen nieuwe concepten worden toegepast en deze leerervaring kan, met inachtneming van regionale verschillen, toegepast worden op andere plekken in Nederland.

- In samenwerking met vijf waterschappen uit Limburg, België en Noordrijn-Westfalen zijn mobiele noodkeringen gekocht om in geval van dreigende overstromingen in te zetten in de EUregio. Dit als onderdeel van het Interreg Euregio Maas-Rijn project "Marhetak".
- Verschillende onderdelen van het programma worden hierboven al toegelicht zoals waterbewustzijn, Early Warning System, Verkenning naar juridisch instrumentarium kleine wateren. Daarnaast is ook een rapport over Water en Bodem sturend opgeleverd
- De pilot Risicogestuurde normering voor een gebied rond Valkenburg is als eerste stap in de verkenning afgerond (Aveco de Bondt, april 2023). De volgende stap in de verkenning wordt momenteel nader uitgewerkt. De uitkomsten van de verkenning risicogerichte normering zullen worden ingebracht in het landelijk spoor dat er op gericht is om in 2027 besluitvorming voor te bereiden over de eventuele landelijke invoering van een dergelijk risicogericht stelsel.